

20. 1. 2026

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Protokol o předání díla jako podmínka zaplacení jeho ceny a k možné změně soudní praxe

V rámci řešených soudních sporů jsme se opakovaně setkali s praxí objednatelů, kteří jsou bez zjevných věcných důvodů v prodlení s povinností podepsat předávací protokol k provedenému dílu, a to i v situaci prokazatelného dokončení díla a jeho užívání objednatelem či třetí osobou. Shrnutí dosavadní konstantní soudní praxe v této oblasti a naše úvahy o možné změně nastaveného trendu blíže rozebereme v tomto článku.

Smluvní typ smlouvy o dílo je v občanském zákoníku^[1] (dále jen „OZ“ nebo „**občanský zákoník**“) upraven v ustanoveních § 2586 OZ a následujících, nicméně explicitní řešení výše nastíněné situace zákon, celkem pochopitelně, neobsahuje. Nalezení tohoto řešení je proto na aplikační praxi soudů.

Zhotovitelé kteří dílo (např. stavební práce) řádně provedli, jsou při řešení situace, ve které jim objednatelé svévolně odmítají podepsat předávací protokol, postaveni před nelehký úkol při zvolení správné procesní strategie k uplatnění svých nároků u obecných soudů. Nutno dodat, že judikatura Nejvyššího soudu, která vznikla ještě před účinností nového občanského zákoníku a byla potvrzena i za jeho účinnosti, situaci zhotovitelů neulehčuje, spíše naopak.

K (ne)překonatelné podmínce podpisu předávacího protokolu

Ustálená judikatura Nejvyššího soudu v zásadě stanovuje, že pokud smluvní strany ve smlouvě o dílo podmíní nárok na zaplacení ceny za dílo (či její části) protokolárním předáním a převzetím díla, vzniká zhotoviteli právo na zaplacení ceny díla až oboustranným podpisem příslušného předávacího protokolu. To znamená, že vyhotovení a podpis předávacího protokolu tvoří tzv. hmotněprávní podmínku účinků předání díla^[2]. V tomto prvním případě má tedy předávací protokol v podstatě konstitutivní účinky, které zakládají právo zhotovitele na zaplacení ceny díla, či jeho části. Typicky bývá ve smluvních ujednáních spojeno s právem na výplatu tzv. zádržného, tedy části ceny díla, která je splatná až po jeho dokončení.

Na druhou stranu, pokud smluvní strany (a) sice ve smlouvě o dílo stanoví, že dojde k podpisu předávacího protokolu, (b) nicméně předávací protokol má plnit pouze tzv. potvrzovací funkci a skutečnou vůli stran není vázat vznik nároku na zaplacení ceny díla (či jeho části) na předávací protokol, respektive na jeho podpis, pak Nejvyšší soud uzavírá, že vznik nároku na zaplacení ceny díla není nutné vázat na existenci předávacího protokolu. V takovém případě se lze domáhat zaplacení ceny díla i bez předávacího protokolu. Pro účely tohoto článku tuto variantu budeme označovat jako „druhý případ“.

Hranice pro správné odlišení prvního a druhého případu je však velmi tenká, což lze ilustrovat na řadě soudních rozhodnutí.^[3] Z pozice zhotovitele je před samotným zahájením soudního sporu zcela klíčové určit, o jaký z výše nastíněných případů jde. Protože jak již bylo naznačeno výše, tak se liší

procesní postup, jaký by měl zhotovitel zvolit. V prvním případě je z procesního pohledu nutné žalovat nejprve převzetí díla ze strany objednatele a až následně se domáhat zaplacení ceny díla. V praxi může jako procesní nástroj pro vymáhání nároku na předání a převzetí díla sloužit zejména žaloba na nahrazení projevu vůle (podpisu předávacího protokolu), popřípadě rovněž žaloba na určení povinnosti dílo převzít, jejímž petitem bude určení, že objednatel je povinen dílo převzít.[4]

Naopak pro druhý případ, tedy pro případ, že smluvní ujednání o předávacím protokolu má pouze potvrzovací funkci, bude z pohledu zhotovitele možné uplatňovat přímo zaplacení ceny díla, a to klasickou žalobou na zaplacení.

V současné době, pokud zhotovitel podá žalobu na zaplacení ceny díla, ale soud uváží, že podpis protokolu představuje hmotněprávní podmínku k zaplacení ceny díla, tedy že jde o výše popsany tzv. první případ, dojde k zamítnutí žaloby pro předčasnost. Zhotovitel bude odkázán na vedení nového sporu o předání díla a až po jeho úspěšném dokončení bude oprávněn podat žalobu na plnění. To vše samozřejmě za předpokladu, že ani jeden z nároků nebude v mezidobí promlčen.

Vyskytují se ale i opačné případy, kdy soud dospěje k názoru o nadbytečnosti žaloby o nahrazení projevu vůle, případně určovací žaloby, ať již z důvodu, že příslušný soud dovodí, že mezi stranami byla sjednána pouze potvrzovací funkce předávacího protokolu nebo i z jiných důvodů, mezi které lze řadit například předání a převzetí díla na základě fikce převzetí sjednané ve smlouvě o dílo.[5] V tomto případě pak zhotoviteli hrozí dokonce promlčení jeho nároků na zaplacení ceny díla, a to například pokud by soudní spor o předání díla trval tak dlouho, že by v mezidobí došlo k promlčení nároku zhotovitele na zaplacení ceny díla.

Úvahy k možnostem změny rozhodovací praxe

V zásadě ani jeden z výše uvedených důvodů pro zamítnutí „nesprávně“ zvoleného druhu žaloby nepovažujeme za přesvědčivý. S ohledem na zásadu předvídatelnosti soudních rozhodnutí a princip právní jistoty máme za to, že by do budoucna měl převážít výklad, dle kterého zhotovitel bude mít možnost žalovat přímo na zaplacení ceny díla, přičemž otázka řádného dokončení díla by byla řešena jako tzv. předběžná otázka v rámci příslušného soudního sporu. Zhotovitel by tedy měl mít, dle našeho názoru, možnost zásadně žalovat přímo na zaplacení ceny díla vždy.[6]

Oporu pro toto řešení nabízí ustanovení § 2586 OZ ve spojení s ustanovením § 2605 OZ, které stanovuje, že: *Dílo je dokončeno, je-li předvedena jeho způsobilost sloužit svému účelu. Objednatel převezme dokončené dílo s výhradami nebo bez výhrad.*

Dle našeho názoru je pak teleologickým výkladem výše uvedených ustanovení nutné dovodit, že pokud bylo dílo zhotoveno takovým způsobem a do takové míry, že již může sloužit svému účelu (což by v potenciálním soudním sporu prokazoval zhotovitel), pak je objednatel povinen bez dalšího dílo převzít. Ustanovení § 2605 OZ totiž dává objednateli na výběr převzít dílo s výhradami či bez výhrad, nikoliv na jeho převzetí zcela rezignovat. Pokud objednatel tak neučiní a dílo nepřevzme, dostává se do prodlení se splněním své povinnosti ve smyslu ustanovení § 1975 OZ.

Následky spojené s porušením povinností objednatele převzít dílo pak nemají sloužit jako procesní obrana v rámci soudního sporu o zaplacení, když ostatně zákon odmítnutí převzetí díla jako legální možnost postupu objednatele neuvádí. Pokud by se objednatel převzetí díla a absence sepisu předávacího protokolu přesto dovolával, lze takový výkon práva považovat za zneužití práva a nemělo by k němu být přihlíženo. Takový výkon práva by byl dle našeho názoru v rozporu se základními zásadami vyjádřenými již v ustanoveních § 1 až § 14 OZ, jakož i v rozporu s korektivem dobrých mravů. Doktor Flídr (2023, s. 5 - 13) ve svém článku[7] pro Advokátní deník dovozuje možnost přímé žaloby na zaplacení ještě jinými možnými výkladovými možnostmi, například aplikací

ustanovení § 1963 a § 1965 občanského zákoníku, které rovněž považujeme za relevantní.

Objednateli by přitom i v rámci soudního sporu o zaplacení byla zachována možnost namítat a prokazovat případné vady a výhrady k dokončení díla či dokonce nedokončení díla a/nebo některých jeho částí. V souvislosti s těmito vadami by pak objednatel pravděpodobně uplatňoval rovněž své právo na majetkové plnění, ať již ve formě práv z vadného plnění, náhrady škody či z jiného právního titulu. Tedy do objednatelových procesních práv by, umožněním podání „přímé“ žaloby na zaplacení, fakticky zasaženo nebylo. Naopak i z pohledu objednatele je výhodnější svá procesní práva uplatňovat napřímo kompenzační námitkou či vzájemnou žalobou přímo ve sporu o zaplacení.

Závěr

Domníváme se, že současná judikatura Nejvyššího soudu, která se staví k protokolárnímu předání díla v některých případech jako hmotněprávní podmínce vzniku práva na zaplacení jeho ceny, vytváří neúměrné zatížení zhotovitele při ochraně jeho subjektivních práv. Současná praxe přenáší na zhotovitele téměř veškerou odpovědnost při posouzení smluvního ujednání ukládajícího stranám vyhotovit předávací protokol. Špatné posouzení této, poměrně náročné právní a výkladové otázky zhotovitelem, pak pro něj může mít zásadní dopady a může, mimo jiné, vést až k promlčení jeho nároku.

V poměrech nového práva lze nalézt hned několik výkladových možností, které dosavadní formalistický přístup zrevidují a umožní zhotoviteli efektivně se domáhat svých práv proti objednateli, který v rozporu s právními předpisy, rezignuje na svou povinnost podepsat předávací protokol, přímou žalobou na zaplacení ceny díla. Dokud ke změně judikatorní praxe nedojde, tak lze při sjednávání smluv s obdobným obsahem jistě doporučit výslovné smluvní ujednání o tom, že předávací protokol nevyvolává hmotně právní účinky předání díla, případně jiný vhodný mechanismus, kterým bude zajištěno formální předání díla při absenci součinnosti objednatele.

Mgr. Adam Trojan,
advokát

Mgr. Tereza Glaichová,
právní praktikant

NSG | MORISON

NSG Morison advokátní kancelář s.r.o.

Jakubská 647 / 2
110 00 Praha 1

Tel.: +420 224 800 930

E-mail: nsgmorison@nsgmorison.cz

[1] Zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů

[2] Srov. Např. rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Cdo 4092/2007 ze dne 29.10.2009, rozsudek

Nejvyššího soudu sp. zn. 23 Odo 1724/2006 ze dne 11.2.2020, rozsudek Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Cdo 358/2012 ze dne 19.3.2013

[3] Např. v rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 04.05.2023 sp. zn. 23 Cdo 337/2023 – 537, když bylo mezi stranami sjednáno, že „*dílo nebo jeho část je provedeno v okamžiku dodání KPS dle dodacích listů a provedením prací dle předávacích protokolů včetně předání průvodní technické dokumentace a je prosto vad a nedodělků a dále že dodávka KPS je splněna převzetím a podpisem dodacího listu oprávněnou osobou objednatele nebo způsobem dohodnutým ve smlouvě*“ se Nejvyšší soud neztotožnil s nižšími obecnými soudy a neshledal hmotněprávní podmínku pro zaplacení ceny díla. Stejně tak v dřívějším rozsudku sp. zn. 23 Cdo 1505/2013 ze dne 24.7.2013 se Nejvyšší soud vyjádřil, že slovy: „*Předmět smlouvy je splněn řádným ukončením díla, jeho úspěšným uvedením do provozu a předáním. O předání se sepíše protokol,*“ nebyla vyjádřena vůle stran vázat vznik práva na zaplacení ceny protokolem a protokol měl dle názoru soudu toliko potvrzovací funkci. Naopak ve smluvním ujednání: „*O odevzdání a převzetí díla bude sepsán protokol*“ Nejvyšší soud již viděl hmotněprávní podmínku zaplacení ceny díla srov. usnesení ze dne 18.12.2012, sp. zn. 23 Cdo 1159/2012 "

[4] Srov. § 80 zákona č. [99/1963](#) Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (OSŘ); S ohledem na subsidiární charakter určovací žaloby a problematiku vymáhání takového rozsudku se nám jeví jako vhodnější nástroj žaloba na nahrazení projevu vůle

[5] O možnosti předání díla fikcí srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2022, sp.zn. 23 Cdo 1001/2021

[6] Není vyloučeno, že by pro některé případy, ve kterých by hmotněprávní předání díla například bylo bez pochyb požadováno jako podmínka pro splatnost ceny díla, byla zhotoviteli zachována také možnost se domáhat nejprve převzetí díla.

[7] Flídr, Jan. „Protokolární předání a převzetí díla jako hmotněprávní podmínka vzniku práva na zaplacení ceny - podnět ke změně rozhodovací praxe.“ Advokátní deník, 27. dubna 2023.

Další články:

- [EUDAMED: Jednotná databáze mění pravidla hry na trhu zdravotnických prostředků](#)
- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice – natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)